

Gemeente / Renswoude

Ruimtelijke onderbouwing / KRW/ EVZ Lunterse Beek, Klein Wolfswinkel - Engelaar

Gemeente / Renswoude
Ruimtelijke onderbouwing / KRW/ EVZ Lunterse Beek,
Klein Wolfswinkel - Engelaar

opdrachtgever	Waterschap Vallei en Veluwe
opdrachtnemer	Amer /ruimtelijke ontwikkeling Zonnehof 43 /3811 ND / Amersfoort 033-4621623 / bureau@amer.nl / www.amer.nl
status	Ontwerp
projectnummer	19-521
datum	25 februari 2014 gewijzigd op 24 juni 2014

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding.....	7
1.2	Doel.....	7
1.3	Ligging plangebied.....	7
1.4	Geldend bestemmingsplan.....	8
Hoofdstuk 2	Huidige situatie en planbeschrijving	13
2.1	Huidige situatie.....	13
2.2	Planbeschrijving.....	13
Hoofdstuk 3	Beleidskader	19
3.1	Provinciaal beleid.....	19
3.2	Gemeentelijk beleid.....	21
Hoofdstuk 4	Planologische en milieutechnische uitvoerbaarheid	23
4.1	Inleiding.....	23
4.2	Milieuaspecten.....	23
4.2.1	Bodemonderzoek	23
4.2.2	Akoestisch onderzoek	24
4.2.3	Luchtkwaliteit	25
4.2.4	Geurhinder en veehouderij	25
4.2.5	Externe veiligheid	26
4.2.6	Bedrijven en milieuzonering	26
4.3	Water.....	26
4.4	Natuur.....	28
4.5	Cultuurhistorie en archeologie.....	32
4.6	Economische uitvoerbaarheid.....	33
Hoofdstuk 5	Conclusie	35
Bijlagen		37
Bijlage 1	Inrichtingsbeelden Lunterse Beek (los bijgevoegd).....	37
Bijlage 2	Verkennend bodem- en waterbodemonderzoek (los bijgevoegd).....	37
Bijlage 3	Quickscan beschermde natuur Herinrichting Lunterse Beek Traject Klein Wolfwinkel – Engelaar (los bijgevoegd).....	37
Bijlage 4	Effecten realisatie oude meander Lunterse Beek op de aanwezige dassen (los bijgevoegd).....	37
Bijlage 5	Ontheffing Das (los bijgevoegd).....	37
Bijlage 6	Cultuurhistorische analyse (los bijgevoegd).....	37
Bijlage 7	Verkennend booronderzoek en slagveldonderzoek (los bijgevoegd).....	37

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Vallei en Veluwe werkt samen met provincies Utrecht en Gelderland aan de bescherming en waar nodig verbetering van de ecologische kwaliteit en natuurwaarden in en langs de beken van de Gelderse Vallei. Hiermee wordt invulling gegeven aan de water- en natuurdoelen uit het Reconstructieplan en de Kaderrichtlijn Water (KRW). In het bijzonder gaat het erom dat de beek een leefgebied en waar gewenst een verbindende schakel (ecologische verbindingzone) vormt voor planten en dieren en dat de verdroging van natuurgebieden in het stroomgebied wordt bestreden.

Eén van de projecten binnen deze doelstelling is het beekherstelproject Lunterse Beek Klein Wolfswinkel - Engelaar. Doel van het project is de Lunterse Beek aan de ecologische doelstellingen uit het Inrichtingsbeeld Lunterse Beek en aan de KRW-eisen te laten voldoen door onder andere de beek te laten stromen, de natuurlijke beekprocessen weer op gang te brengen (zoals meandering) en tegelijk de natuurlijke omstandigheden langs de beek te verbeteren. Het project is in nauw overleg met de landgoederen Klein Wolfswinkel en Engelaar tot stand gekomen. Deze landgoederen zijn voornemens woningbouw te realiseren en één van de voorwaarden om hieraan mee te werken is dat bijgedragen wordt aan natuurontwikkeling.

Voor het grootste deel past deze ontwikkeling binnen de vigerende bestemmingsplannen Buitengebied 2010 en Klein Wolfswinkel. Echter, op onderdelen passen de voorziene ontwikkelingen niet binnen de vigerende bestemmingsplannen. Dit heeft met name te maken dat natuurontwikkeling is voorzien binnen een agrarische bestemming.

Via een afwijkingsprocedure is de gemeente bereid medewerking te verlenen aan de afwijking van het bestemmingsplan. Eén van de eisen bij een dergelijke afwijkingsprocedure is dat een ruimtelijke onderbouwing wordt opgesteld.

1.2 Doel

De gemeente wil aan de realisatie van het beekherstel en nieuwe natuur medewerking verlenen, maar de hiervoor benodigde omgevingsvergunning kan alleen worden verleend indien de planologische strijdigheid wordt opgeheven. Daarom zal de uitgebreide procedure worden doorlopen, waarbij conform artikel 2.12 lid 1, sub a, onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht een ruimtelijke onderbouwing benodigd is. Het onderhavige document voorziet hierin.

1.3 Ligging plangebied

Het plangebied ligt tussen de kernen Scherpenzeel en Renswoude in ten zuiden van de Utrechtseweg (N224). De beek stroomt door het grondgebied van de landgoederen Klein Wolfswinkel en Engelaar en door een onderdeel van de Grebbelinie, namelijk de Groeperkade in eigendom bij Staatsbosbeheer.

Ligging plangebied Lunterse Beek - Groeperkade

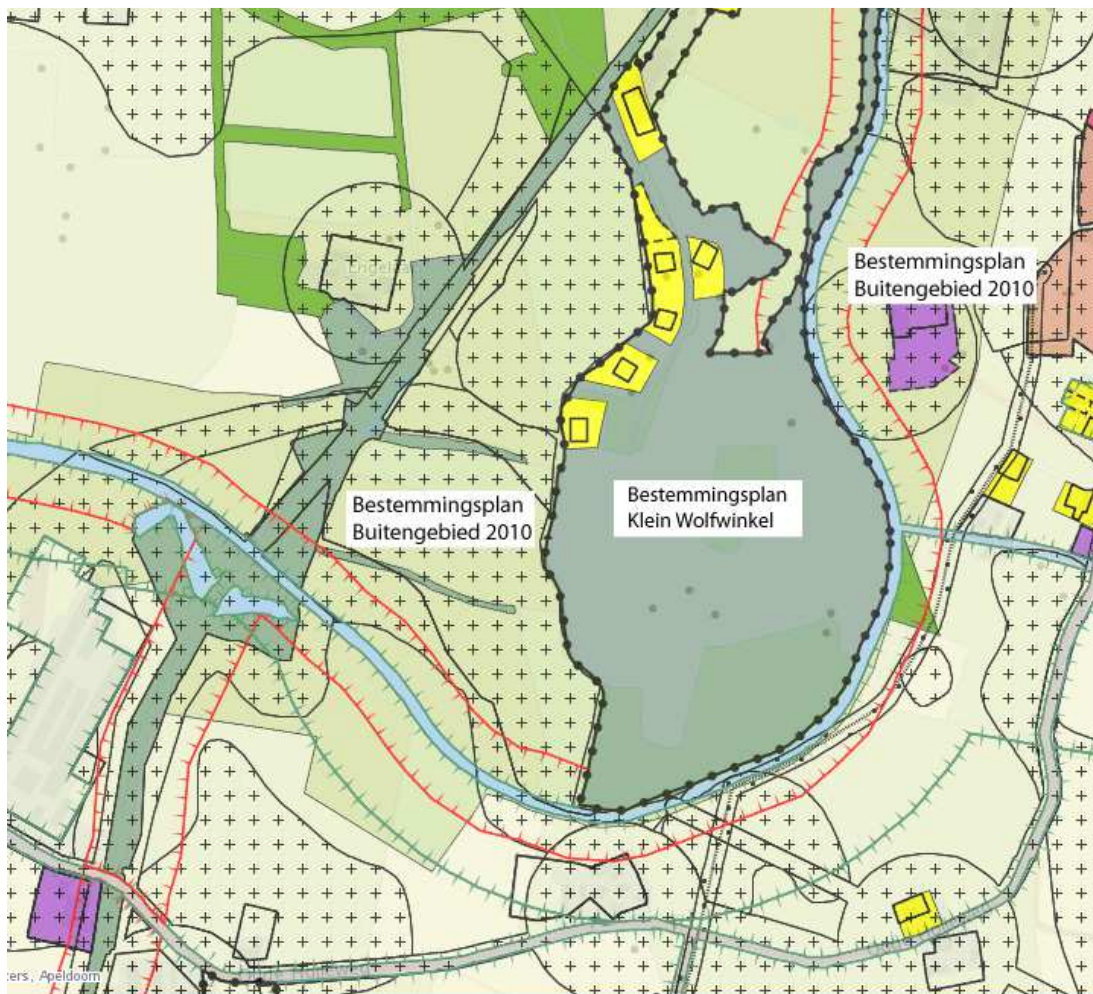
1.4 Geldend bestemmingsplan

Het gebied waarop deze afwijkingsprocedure betrekking heeft ligt in twee bestemmingsplangebieden: bestemmingsplan Buitengebied 2010 en bestemmingsplan Klein Wolfswinkel.

Binnen het bestemmingsplan Klein Wolfswinkel (vastgesteld 28 augustus 2012) hebben de gronden de bestemming 'Natuur'. De voorziene ontwikkelingen pas grotendeels binnen de planregels van dit bestemmingsplan aangezien het project voorziet in het behoud, herstel en/of ontwikkelen van landschappelijke en ecologische waarden.

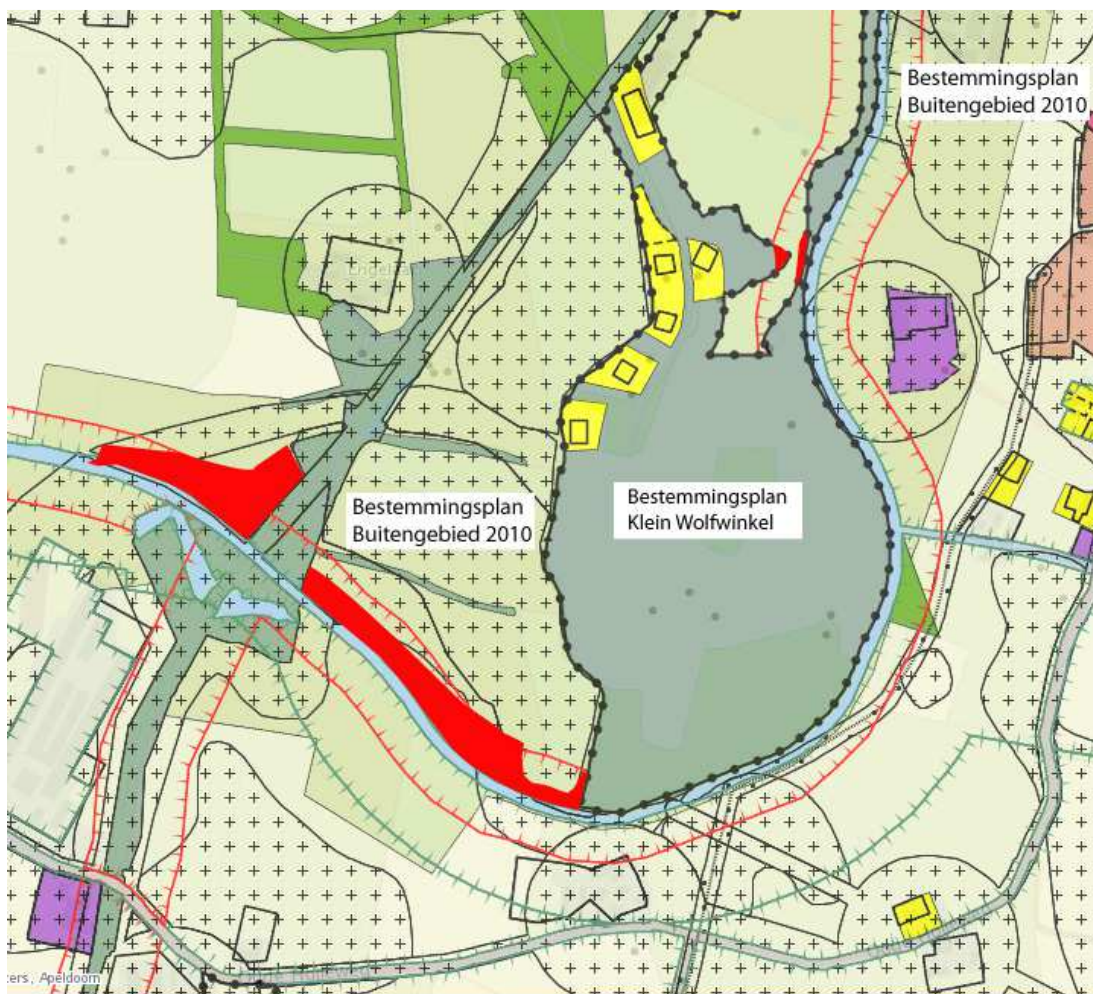
Voor het overige van het plangebied geldt het bestemmingsplan Buitengebied 2010, vastgesteld in de gemeenteraad op 5 oktober 2010.

Uitsnede bestemmingsplannen in en nabij het plangebied

De gronden van het plangebied in dit bestemmingsplan hebben de bestemming “Agrarisch gebied – landschapswaarden – Beekdal”. De werkzaamheden ten behoeve van het behoud, herstel en/of ontwikkelen van landschappelijke en met name de ecologische waarden passen niet binnen de planregels van het bestemmingsplan. Dit is de reden dat een afwijkingsprocedure wordt gevolgd.

Afbeelding – Ligging projectgebied in bestemmingsplan Buitengebied 2010. In het rood de gebieden waar de afwijkingsprocedure betrekking op heeft

Voor de in het rood aangeduide gronden aan de zuidwestzijde geldt dat het project niet past aangezien hier een agrarische bestemming geldt terwijl hier een natuurbestemming is voorzien.

Aan de noordzijde zijn twee gebieden in het rood aangegeven waar een afwijkingsprocedure voor gevolgd moet worden. Het gebied dat het dichtst bij de Lunterse Beek ligt krijgt een natuurbestemming terwijl hier nu de agrarische bestemming geldt (Buitengebied 2010). Het rode gekleurde perceel daarnaast ligt in het bestemmingsplan Klein Wolfswinkel. Hier zal de bestemming 'Natuur' juist gewijzigd moeten worden naar 'Agrarisch'. Dit om de bereikbaarheid van de agrarische gronden te waarborgen.

Overige bestemmingen en aanduidingen die voor het plangebied gelden, maar waar geen sprake is van strijdigheid, zijn:

- Dubbelbestemming Waarde – Archeologie – 2: deze bestemming voorziet in de bescherming van mogelijk aanwezige archeologische waarden;
- Dubbelbestemming Waarde – Archeologie – 3: deze bestemming voorziet in de bescherming van mogelijk aanwezige archeologische waarden;
- Wro-zone – wijzigingsgebied: de bestemming van de gronden binnen deze aanduiding kunnen gewijzigd worden in "Natuur";

- Gebiedsaanduiding reconstructiewetzone – verwevingsgebied: deze aanduiding voorziet in extra bebouwings- en gebruiksmogelijkheden bij agrarische bedrijven.
- Waarde – Cultuurhistorie – Grebbelinie: deze dubbelbestemming voorziet in de bescherming en veiligstelling van de Grebbelinie.

Hoofdstuk 2 Huidige situatie en planbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het stroomgebied van de Lunterse Beek omvat 11.692 ha. Daarvan is 51 % in agrarisch gebruik, 39% natuur en 10% bebouwd gebied. Het hoger gelegen oostelijk deel van het gebied behoort tot het Veluwemassief. In het gebied liggen verschillende landgoederen.

De Lunterse Beek en omgeving

Na aanleg van het Valleikanaal mondt de Lunterse Beek daarin uit. Vanaf Fort Daatselaar loopt de benedenloop ten zuiden van Scherpenzeel. De bovenlopen Munnikenbeek en Fliertse beek zijn voor de afwatering van het gebied Ederveen. De Nederwoudse beek, Buzerdse Beek, Overwoudse Beek en Lunterse Beek zorgen voor de afwatering van het gebied tussen Lunteren, Barneveld en Scherpenzeel. Vroeger werd kwelwater vanuit het gebied van de Valkse Beek (nu afwaterend naar de Barneveldse Beek) naar het huidige stroomgebied van de Lunterse Beek geleid.

Het landschap is half open tot dicht met landgoederen. De beek wordt gekenmerkt door een afwisseling van beschaduwde bosoevers en oevers met riet en ruigte.

2.2 Planbeschrijving

Inrichtingsbeelden Lunterse Beek

In het rapport “Inrichtingsbeelden Lunterse Beek” staat omschreven welke uitgangspunten gelden en welke maatregelen genomen worden voor het beekherstelproject van de Lunterse Beek. Het rapport is bijgevoegd als bijlage 1.

Een belangrijke input voor de gekozen landschap-ecologische (herstel)maatregelen is de situatie zoals die was rond het jaar 1900. Zo was er voorheen een geleidelijk gebogen verloop. Afhankelijk van de kansen die zich voordoen vanuit het aangrenzende grondgebruik (bijvoorbeeld de medewerking van landgoedeigenaren) en de beschikbare ruimte is in de Lunterse Beek gekozen voor meandering of het aanpassen van het beekprofiel.

Verbetering van de ecologische toestand hangt sterk samen met permanente watervoerendheid en stroming. Door een nieuwe waterloop te graven om de stuw Groeperkade heen, wordt gebruik gemaakt van het hoogteverschil en wordt een stromende beek gecreëerd. Hierdoor zullen de natuurlijke beekprocessen ook weer tot leven komen, zoals erosie- en sedimentatieprocessen. Tevens wordt de beek op die locatie vispasseerbaar gemaakt.

Meandering leidt tot meer dynamiek van peilen in de beek, maar ook tot frequenter inunderen van de naastgelegen gronden en is dus enkel mogelijk op die plekken waar voldoende ruimte is en waar inundatie past bij het grondgebruik (natuur/landgoederen). Het huidige afvoerprofiel is bij het bestaande gebruik noodzakelijk. De stroming zal in de zomer naar verwachting beperkt blijven maar wel verbeteren en voldoen aan de KRW-normen.

De Lunterse Beek behoort tot het type ‘langzaam stromende midden- en benedenloop op zand’ (R5) en heeft de voorlopige status van sterk veranderde beek. Vanuit de systematiek van de KRW is het Maximaal Ecologisch Potentieel (MEP, doelstelling voor 2015) en het Goed Ecologisch Potentieel (GEP, doelstelling voor 2027) voor de beek afgeleid.

Bij de keuze voor maatregelen is het van belang om het “waarom” achter de opgaven in acht te houden:

- Waarom stroming vergroten? Stromend water verbetert de ecologische kwaliteit van de beken, waardoor planten en dieren die in stromend water leven, weer kunnen terugkeren.
- Waarom een gelijkmatiger afvoerpatroon creëren (stuwen verwijderen of er om heen gaan)? Om de ecologische waarden te verbeteren is het gewenst om een gelijkmatiger afvoerpatroon (een natuurlijk peil) te creëren. Om een natuurlijk peil te bereiken moet de beekloop verlengd en de beekbodem opgehoogd worden om de werking van stuwen op te heffen.
- Waarom variatie aanbrengen in bodem- en oeverstructuren? Variatie aan bodem- en oeverstructuren is effectief ten aanzien van de verbetering van ecologische waarden. Variatie aanbrengen kan op twee verschillende manieren. Ten eerste door herinrichting van de beek (beekprofiel). Ten tweede kunnen andere beheersmaatregelen worden toegepast om begroeiing in de beek te bevorderen.
- Waarom natuur verbinden en het leefgebied flora en fauna vergroten in en langs de beek? Door het leefgebied van beekgebonden planten en dieren te vergroten en voor uitwisseling te zorgen, worden de ecologische waarden verbeterd. Het vispasseerbaar maken van een stuw zorgt er voor dat vis weer kan migreren.
- Waarom voedingsstoffen verminderen? Een vermindering van voedingsstoffen in het stroomgebied verbetert de ecologische kwaliteit van de beken en het Randmeer. Het levert meer variatie en schonere beken op.

De beek vormt de verbindende groen-blauwe ader tussen de landgoederen en aangrenzende natuurgebieden in de benedenloop. Hierdoor ontstaat een gradiënt met een afwisseling van vochtige graslanden, ruigten en beekbegeleidende beplanting van els en es direct langs de

beek en drogere bloemrijke graslanden en eikenbossen in de natuurgebieden op de flanken. Doel van de ecologische verbingszone langs de Lunterse beek is ook om de migratie en het leefgebied van soorten die gebonden zijn aan het beekdal en de natuurgebieden in het stroomgebied zelf te vergroten. Deze situatie versterkt de beleving van wonen en verblijven in het gebied. Economische activiteiten die daarop aansluiten kunnen profiteren.

- Legenda overzicht**
- Nieuw te graven watergang
  - Verdeelwerk
  - Overstromingsvlakte/grazige vegetatie
  - Ophogen
  - Bossage
  - Brug (2x)
  - Dwarsprofiellocatie

Definitief ontwerp Lunterse Beek Klein Wolfswinkel - Engelaar

De plannen dragen bij aan de vermindering van de afstroming van nutriënten richting de randmeren. Het doel daarvan is geen risico bij het zwemmen door groei van blauwalgen. In algemene zin betekent vermindering van de fosfaatbelasting verbetering van de waterkwaliteit en ecologische toestand benedenstrooms.

Ontwerp Klein Wolfswinkel - Engelaar

Het ontwerp bestaat uit 3 tracés. Het bovenstrooms tracé bestaat uit een 2-fase profiel: een zomerbedding met een bodembreedte van 5 meter en een overstromingsvlakte. De breedte van de overstromingsvlakte varieert, afhankelijk van de beschikbare ruimte. Het tracé van het zomerbed slingert door de beschikbare zone. Het middelste tracé bestaat uit 2 watergangen; een nieuw te graven watergang en de huidige, gestuwde watergang. Bij lage afvoeren loopt het water van de Lunterse Beek volledig door de nieuwe, natuurlijke waterloop. De oude loop wordt dan slechts gevoed door de Munnikenbeek. Een verdeelwerk zorgt ervoor dat bij piekafvoeren een deel van het water uit de Lunterse Beek door de oorspronkelijk loop stroomt, om zo de pieken door de nieuwe, natuurlijke loop te beperken. Over de twee beeklopen komen twee voetgangersbruggetjes, zodat landgoed Klein Wolfswinkel wordt ontsloten voor voetgangers en er aangesloten kan worden op bestaande wandelroutes (o.a. klompenpaden). De nieuwe natuurlijke waterloop gaat vervolgens door een bestaand bos en volgt waar mogelijk een oude beekmeander. In het bos zal geen overstromingsvlakte worden afgegraven. Tracé 3 begint bij de overgang van bos naar een bredere zone, waar een beperkte overstromingsvlakte wordt aangelegd. Hier kruist de nieuwe watergang de Grebbelinie en zal een duiker met een doorstroomoppervlak van minimaal 2,3 m² worden aangelegd om de Grebbelinie te passeren. De nieuwe natuurlijke waterloop komt benedenstrooms van stuw Groeperkade weer uit in de huidige Lunterse Beek, waardoor het verhang van de nieuwe waterloop behoorlijk wordt verhoogd. Al deze maatregelen dragen er aan bij dat de nieuwe waterloop beter gaat stromen dan de huidige watergang.

Concreet zullen, voor het plangebied waar deze ruimtelijke onderbouwing betrekking op heeft, de volgende maatregelen worden genomen:

- parallel aan de Lunterse Beek wordt aan de noordzijde een nieuwe watergang aangelegd. Deze beek krijgt een slingerend verloop;
- er wordt op verschillende plekken van de nieuwe beek een asymmetrisch kleiner beekprofiel aangelegd;
- de bodem wordt verhoogd om zo de stroming in de beek op gang te brengen en te houden;
- verschillende percelen zullen in de toekomst dienen als overstromingsvlakte/ grazige vegetatie/beekbegeleidend bos. In tijden van hoog water kan hier water worden geborgen;
- er worden twee bruggen aangelegd waardoor het landgoed Klein Wolfswinkel goed bereikbaar wordt;
- er worden op veel locaties langs de watergang bosschages aangeplant, dan wel deze ontstaan van zelf;
- de Lunterse Beek in de huidige situatie blijft vanaf de instroom Munnikenbeek gehandhaafd;
- de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt op verzoek van landgoed Engelaar aangepast. Hiervoor wordt een andere ruimtelijke procedure gevolgd.
- De beek wordt op de locatie van de stuw Groeperkade vispasseerbaar gemaakt.

Behalen van diverse doelen en randvoorwaarden

- Maximale waterdiepte dient 80 cm te zijn, om voldoende zonlicht op de bodem te krijgen; In de huidige waterloop is de waterdiepte vaak meer dan 100 cm en bereikt het zonlicht de bodem niet of nauwelijks. Na het beekherstel zal de maximale waterdiepte in de natuurlijke waterloop maximaal 70 cm zijn. Bij normale afvoeren gemiddeld 30-40 cm waterdiepte.
- Realisatie van hogere stroomsnelheden bij basisafvoer (stroomsnelheid minimaal 10 cm/s bij de basisafvoer, maximaal 80 cm/s bij eens per 10 jaar afvoer); De stroomsnelheden in de huidige loop bij basisafvoer zijn ca. 5 cm/s. Dat is ver onder het minimum van 10cm/s. Door het versmallen van het zomerbed en het verhogen van het verhang worden de stroomsnelheden verhoogd naar 15-30 cm/s bij basisafvoer. Zelfs bij zeer lage afvoer blijven de stroomsnelheden in de nieuwe te graven watergang boven de 10 cm/s.
- De beek is nu niet vispasseerbaar ter hoogte van stuw Groeperkade. Door een nieuwe natuurlijke waterloop te graven naast de bestaande watergang en de Groeperkade te doorkruisen (en daarmee de stuw te passeren) wordt de beek op die locatie vispasseerbaar gemaakt.

Omgeving

- Bij de eens per 10 jaar afvoer moet waterstandverhoging langs agrarische percelen worden voorkomen (NBW-norm); Bij extreme afvoer zijn de waterpeilen iets lager na de maatregelen. Dit wordt bereikt door de extra afvoercapaciteit van de nieuwe loop (afgraven van een overstromingsvlakte).
- De afvoercapaciteit van de Munnikenbeek dient gehandhaafd te blijven; Doordat de oorspronkelijke loop gehandhaafd wordt, treden er geen opstuwende effecten op in de Munnikenbeek. De afvoercapaciteit van de Munnikenbeek blijft daarmee gehandhaafd.
- Er mag geen verdroging worden veroorzaakt door het nieuwe ontwerp van het deeltraject van de Lunterse Beek. Door de oorspronkelijk gestuwde beekloop te behouden zullen de peilen langs de agrarische percelen onveranderd blijven (huidige streefpeil) zodat er geen effecten zullen zijn op landbouwopbrengsten.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Provinciaal beleid

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en -verordening (ontwerp)

De Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) 2013-2028 en de daarbij behorende Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV), is op 4 februari 2013 vastgesteld door Provinciale Staten van Utrecht. Dit ruimtelijke beleid van de provincie heeft als uitgangspunt: lokaal wat kan, regionaal wat moet. De PRS geeft de ruimtelijke ambities weer van de provincie Utrecht. Hierin staat welke doelstellingen de provincie van provinciaal belang acht, welk beleid bij deze doelstellingen hoort én hoe dit beleid uitgevoerd wordt.

De PRV zorgt voor doorwerking van het beleid en is bindend voor de gemeenten.

Structuurvisie

In de Structuurvisie zijn dertien kaartbladen gegeven waarop het ruimtelijk beleid voor de provincie is vastgelegd.

Voor het plangebied en de voorziene ontwikkelingen zijn de volgende kaarten van belang:

- kaart 2: water. Het plangebied is aangegeven als 'overstroombaar gebied'. Dit zijn gebieden waar bij nieuwe bouwlocaties en nieuw grondgebruik aangegeven moet worden hoe rekening is gehouden met randvoorwaarden vanuit waterveiligheid (overstromingsrisico's). Bij verstedelijking en uitbreiding hiervan moeten ruimtelijke plannen een beschrijving bevatten over de wijze waarop het plan rekening houdt met overstromingsgevaar. Het project betreft geen verstedelijking maar vormt een project dat zorgt voor een betere huishouding. Er wordt aangesloten bij de PRS.

- kaart 4: cultuurhistorie. Het westelijk deel van het plangebied behoort tot de cultuurhistorische hoofdstructuur- militair erfgoed. Voor het militair erfgoed van de voormalige waterlinies (in onderhavig geval de Grebbelinie) ligt de opgave vooral op het via gebiedsontwikkelingen versterken en beleefbaar maken van de linies in het landschap. De maatregelen ten behoeve van de beekherstel tasten de structuur van de Grebbelinie niet aan.

- kaart 8: landelijk gebied. Op kaart 8 is het plangebied aangegeven als een gebied waar de algemene beleidslijn ten aanzien van het landelijk gebied geldt. Het geldt dat een terughoudend beleid wordt gevoerd ten aanzien van de ontwikkeling van niet aan het landelijk gebied gekoppelde functies. Daarnaast ligt het plangebied is een kernrandzone. Ten aanzien van kernrandzones geeft de PRS aan dat hier onder voorwaarden nieuwe stedelijk gelieerde functies mogelijk zijn. De ruimtelijke kwaliteit en een goed recreatieaanbod zijn van groot belang. Het beekherstel draagt bij aan een betere ruimtelijke kwaliteit door het aanbrengen van een meanderende beek met op diverse plekken beplantingen. Het project is niet in strijd met de PRS.

- Kaart 9: landschap. Op de landschapskaart is het plangebied sprake van een gebied met aardkundige waarden. De Lunterse Beek in het dekzandgebied is de enige meanderende beek in de Gelderse Vallei en daardoor zeer waardevol. Het beleid bij ruimtelijke ontwikkelingen is gericht op het behouden en beschermen van aardkundige waarden als drager van de identiteit van het Utrechtse landschap. Het project voorziet in de herstel van de oorspronkelijke loop van de beek en brengt daarmee bij aan het herstel van de aardkundige waarden. Op de landschapskaart is ook aangegeven dat het plangebied behoort tot het landschap van de Gelderse Vallei. De kernkwaliteiten van dit landschap dient behouden te blijven. Het plan is in nauw overleg met de provincie tot stand gekomen en voorziet in een nieuwe landschappelijke inrichting. Er is geen sprake van strijd met de PRS.

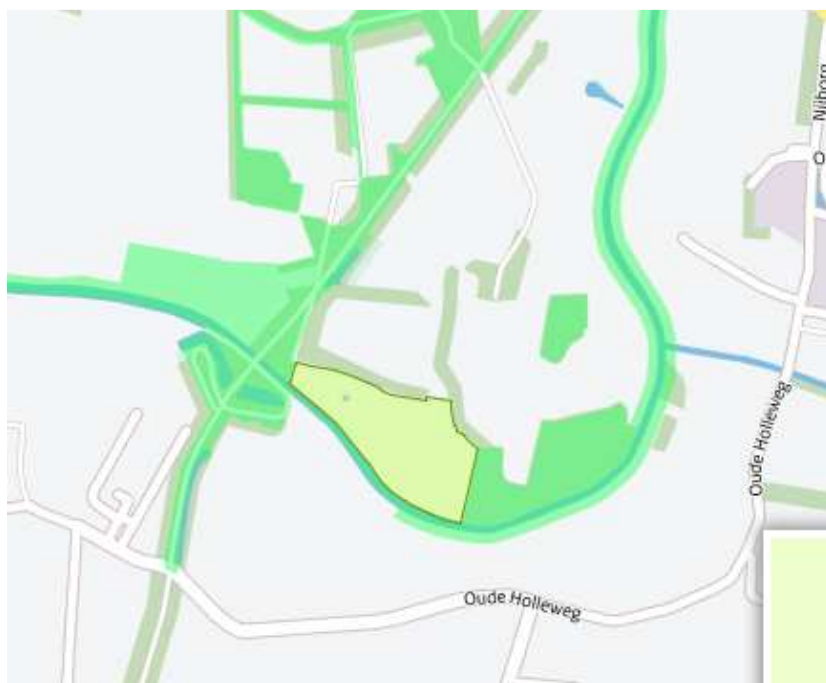
- Kaart 10: natuur. Het plangebied behoort tot de ecologische hoofdstructuur. Bescherming en versterking van de natuurwaarden staan in deze gebieden voorop. Door de aanleg van de meanderende beek en de aanleg van beplantingen wordt bijgedragen aan het versterken van de natuurwaarden ter plaatse. De wijzigende waterhuishoudkundige situatie biedt goede kansen voor verdere natuurontwikkeling.

Verordening

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) staan de regels die de provincie Utrecht stelt aan de bestemmingsplannen van gemeenten. Een Ruimtelijke Verordening is een juridische vastlegging van de PRS. De provincie voegt in de Ruimtelijke Verordening geen nieuw beleid toe. In deze ruimtelijke onderbouwing hoeft daarom niet specifiek ingegaan te worden op het bepaalde in de PRV. Het beekherstelproject draagt overigens bij aan een betere waterhuishouding en voegt belangrijke natuur- en landschappelijke waarden toe aan het stroomgebied van de Lunterse Beek.

Ecologische hoofdstructuur

Van belang voor het beekherstelproject is dat deze voor een groot deel in EHS-gebied ligt en voor een klein deel EHS-gebied toevoegt.

Begrenzing EHS (huidig)

Ten aanzien van ontwikkelingen in en nabij de EHS bepaalt de Omgevingsverordening het volgende.

1. Een ruimtelijk plan bevat bestemmingen en regels die de wezenlijke kenmerken en waarden beschermen, in stand houden en ontwikkelen.
2. Een ruimtelijk plan bevat geen nieuwe bestemmingen en regels die ruimtelijke ontwikkelingen toestaan, die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, tenzij:
  - er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële andere mogelijkheden zijn, of de ruimtelijke ontwikkelingen nieuwe bebouwing of terreinverharding binnen omheinde militaire terreinen mogelijk maken;
  - negatieve effecten voor de natuur worden zoveel mogelijk beperkt door mitigerende maatregelen en de overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd door inrichting van nieuwe natuur elders, met dien verstande dat:
    - compensatie plaatsvindt in natura in de omgeving van de ruimtelijke ingreep;
    - het ruimtelijk plan waarin de compensatie wordt geregeld, gelijktijdig wordt vastgesteld met het ruimtelijk plan waarin de aantastende ruimtelijke ingreep mogelijk wordt gemaakt, tenzij verzekerd is dat de compensatie wordt gerealiseerd;
    - de compensatie minimaal gelijkwaardig is aan het verlies aan waarden en kenmerken.
  - voor zover compensatie in natura niet mogelijk is in de omgeving en elders ook niet mogelijk is, moet de resterende schade financieel worden gecompenseerd.
3. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan en bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden.

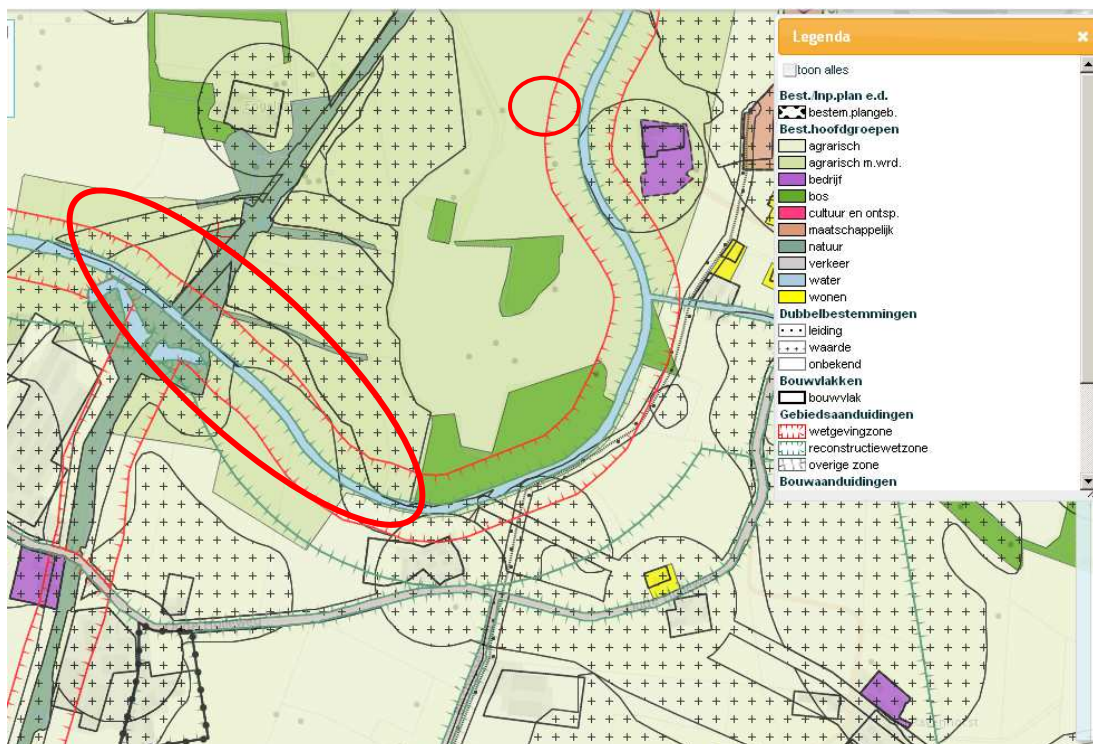
In paragraaf 4.4 wordt nader ingegaan op de ligging van het plangebied in en nabij bestaand EHS-gebied.

3.2 Gemeentelijk beleid

Bestemmingsplan Buitengebied 2010

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan “Buitengebied 2010” dat op 5 oktober 2010 door de gemeente is vastgesteld.

In dit bestemmingsplan hebben de gronden waarop deze ruimtelijke onderbouwing betrekking op heeft in hoofdzaak de bestemming ‘Agrarisch met waarden – Landschapswaarden – Beekdal’. Deze gronden zijn bestemd voor grondgebonden agrarische bedrijven en mede bestemd voor behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke waarden die samenhangen met het beekdal. Daartoe is een aanlegvergunningstelsel opgenomen en wordt bij afwijking en wijziging getoetst aan de landschapswaarden.

Uitsnede bestemmingsplan Buitengebied 2010 met daarbij het plangebied van deze ruimtelijke onderbouwing globaal aangegeven

Aan weerszijden van de Lunterse Beek kunnen B&W de bestemming van de gronden wijzigen in de bestemming "Natuur". Wel moet voldaan worden aan een aantal voorwaarden.

Het beekherstelproject valt voor een klein deel niet binnen de regels van dit bestemmingsplan aangezien het project is aangevraagd als behoud, herstel en/of de ontwikkeling van landschappelijke en/of ecologische waarden.

Hoofdstuk 4 Planologische en milieutechnische uitvoerbaarheid

4.1 Inleiding

De uitvoerbaarheid van een ruimtelijk plan moet ingevolge de Wet ruimtelijke ordening (Wro) aangetoond worden (artikel 3.1.6 lid 1 van het Bro). Daaronder valt zowel de onderzoeksverplichting naar verschillende ruimtelijk relevante aspecten (geluid, bodem, etc.), maar ook de economische uitvoerbaarheid van het plan. Daarvan wordt in dit hoofdstuk verslag gedaan. Indien specifieke onderzoeken zijn uitgevoerd dan zijn in dit hoofdstuk de conclusies van die onderzoeken overgenomen. De onderzoeken zelf zijn als bijlage bijgevoegd.

4.2 Milieuaspecten

4.2.1 Bodemonderzoek

De bodemkwaliteit is in het kader van de Wro van belang indien er sprake is van functieveranderingen en / of een ander gebruik van de gronden. De bodem moet geschikt zijn voor de functie. Mocht er een verontreiniging te verwachten zijn dan wel mocht deze feitelijk aanwezig zijn, dan dient inzichtelijk gemaakt te worden dat na vaststelling van het plan de beoogde oplossing om dit probleem aan te pakken (milieu)technisch haalbaar is en dat er voldoende budget beschikbaar is.

Dit plan

Ten behoeve van het beekherstelproject is een verkennend bodem- en waterbodemonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is bijgevoegd is bijlage 2. In het onderzoek zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen:

- aantonen moet worden dat zich redelijkerwijs geen verontreinigde stoffen bevinden in de grond of in het freatisch grondwater;
- bepaald moet worden of de kwaliteit en kwantiteit van het aanwezige slib en de huidige waterbodem;
- de civieltechnische mogelijkheden moeten worden nagegaan.

Op basis van de uitgevoerde veldwerkzaamheden en uitgevoerde analyses zijn de volgende bevinden gedaan:

- op basis van vooronderzoek alleen lichte verontreinigingen in de bovengrond en in het grondwater verwacht konden worden in het onderzoeksgebied;
- tijdens het veldwerk in de monsters van bodem, waterbodem en grondwater visueel geen bijzonderheden zijn waargenomen;
- in de mengmonsters van de grond- en waterbodemonsters geen verhoogde parameters zijn gemeten; de grond, het aanwezige slib in de waterbodem en de vaste waterbodem kunnen als schoon worden beschouwd en kan vrij worden toegepast (binnen het projectgebied);
- in het grondwater van de gehele onderzoekslocatie een licht verhoogde concentratie aan barium is gemeten die wordt beschouwd als een van nature verhoogde concentratie;

- in het grondwater ter plaatse van peilbuis 12 een sterke verontreiniging met nikkel is gemeten; er is geen (punt)bron aan te wijzen voor deze interventiewaardeoverschrijding;
- bij herbemonstering van peilbuis 12 blijkt dat de sterke verontreiniging van het grondwater met nikkel wederom aanwezig is;
- de grond die ontgraven gaat worden civieltechnisch hergebruikt kan worden als zand in aanvulling of ophoging; Het zand vanuit de ondergrond van vak 4 kan ook als 'zand in zandbed' worden toegepast;
- de hypothese 'verdacht' voor de waterbodem van de beek verworpen dient te worden;
- de hypothese onverdacht voor het droge deel van de locatie formeel gezien verworpen wordt, maar dat nader onderzoek in het kader van de herinrichtingswerkzaamheden niet direct noodzakelijk is;
- de hoeveelheid slib in traject 1 van de Lunterse beek ongeveer 95 m³ bedraagt; in traject 2 van de oude waterloop van de Lunterse beek is circa 256 m³ slib aanwezig.

Conclusie

De resultaten van de analyse van het grondwater in peilbuis 12 wijzen op een ernstige bodemverontreiniging met nikkel in het kader van de Wet Bodembescherming. Na herbemonstering blijkt de overschrijding van de interventiewaarde nog steeds aanwezig. In het kader van de herinrichtingswerkzaamheden is een nader onderzoek echter niet direct noodzakelijk omdat vooralsnog onbekend is wat de invloed van de herinrichting ter plaatse van peilbuis 12 zal zijn op het grondwater. Wel wordt aanbevolen melding te maken van deze overschrijding bij bevoegd gezag landbodem (gemeente Renswoude).

De waterbodem van de huidige Lunterse beek bevat ter plaatse van het onderzoeksgebied nauwelijks slib. De oude waterloop in het bosgebied bevat nauwelijks water en er is een sliblaag aanwezig met een dikte van gemiddeld 40 cm. Opgemerkt wordt dat dit gedeelte van de oude beekloop vanaf de oevers lastig te bereiken is met machines.

Voorafgaand aan eventuele graafwerkzaamheden in de toekomst is een partijkeuring noodzakelijk voor het vaststellen van de hergebruiksmogelijkheden op andere locaties. Hierop is het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.

4.2.2 Akoestisch onderzoek

De mate waarin het geluid, bijvoorbeeld veroorzaakt door het wegverkeer, het woonmilieu mag belasten, is geregeld in de Wet geluidhinder (Wgh en Bgh). De kern van de wet is dat geluidsgevoelige bestemmingen worden beschermd tegen geluidhinder uit de omgeving ten gevolge van wegverkeer, spoorweg en industrie. De Wet geluidhinder kent de volgende geluidsgevoelige bestemmingen:

1. woningen;
2. onderwijsgebouwen (behoudens voorzieningen zoals een gymnastieklokaal);
3. ziekenhuizen en verpleeghuizen en daarmee gelijk te stellen voorzieningen zoals verzorgingstehuizen, psychiatrische inrichtingen, medische centra, poliklinieken medische kleuterdagverblijven etc.

Het beschermen van bijvoorbeeld het woonmilieu gebeurt aan de hand van vastgestelde zonerings. De belangrijkste geluidsbronnen die in de Wet geluidhinder worden geregeld zijn industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai. Verder gaat deze wet onder meer ook in op geluidwerende voorzieningen en geluidbelastingkaarten en actieplannen.

Dit plan

Dit plan maakt geen nieuwe geluidgevoelige bestemmingen mogelijk. Voor de toekomstige functie van het gebied en voor de omgeving is het aspect 'geluid' niet relevant.

Conclusie

Het aspect geluid vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van het plan.

4.2.3 Luchtkwaliteit

Sinds 15 november 2007 zijn de belangrijkste luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer. Hierin is van bepaalde projecten getalsmatig vastgelegd dat ze "niet in betekenende mate" (NIBM) bijdragen aan de luchtverontreiniging. Met de inwerkingtreding van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) op 1 augustus 2009, zijn deze grenzen verruimd. Een project draagt volgens het NSL "niet in betekenende mate" bij zolang de toename van de concentratie fijnstof of stikstofdioxide maximaal 3% bedraagt van de grenswaarde.

Het NSL zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen zodat de luchtkwaliteit verbetert en de gewenste ontwikkelingen in ruimtelijke ordening doorgang kunnen vinden.

In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën van projecten (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze projecten kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden. Voor woningbouwlocaties geldt dat voor maximaal 1.500 woningen (in geval van één ontsluitingsweg) of 3.000 woningen (in geval van twee ontsluitingswegen met een gelijkmatige verkeersverdeling) geen beoordeling op luchtkwaliteit meer hoeft plaats te vinden.

Dit plan

Dit plan betreft de herstel van een beek met daarbij de aanleg van beplantingen. Deze ontwikkeling heeft geen invloed op de luchtkwaliteit ter plaatse.

Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van het plan.

4.2.4 Geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt voor de beoordeling van aanvragen om vergunning in het kader van de Wet milieubeheer het toetsingskader voor de geurhinder vanuit veehouderijen. De Wgv stelt normen aan de geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten en stelt minimale afstanden vast van veehouderijen tot geurgevoelige objecten. Om in beeld te krijgen of sprake is van een goed woon- en verblijfsklimaat wordt bij een ruimtelijk plan ook gekeken naar de omgekeerde werking.

Dit plan

Dit plan betreft de herstel van een beek met daarbij de aanleg van beplantingen. Deze ontwikkeling heeft geen invloed op het aspect geur voor de omgeving.

Conclusie

Het aspect geur vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van het plan.

4.2.5 Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over de beheersing van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Die activiteiten kunnen bestaan uit het opslaan, verwerken of transporteren van gevaarlijke stoffen. Deze activiteiten kunnen een risico veroorzaken voor de leefomgeving. Daarnaast worden de risico's van het opstijgen en landen op vliegvelden ook onder het thema externe veiligheid gevangen. De risico's worden uitgedrukt in twee risicomaten; het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet voor externe veiligheid worden vastgesteld of dit plan is gelegen binnen het invloedsgebied van een inrichting die valt onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarnaast wordt gekeken of het plan ligt binnen het invloedsgebied van de transportroute (weg, spoor, water of buisleiding) waarover gevaarlijke stoffen (o.a. LPG en benzine) worden vervoerd.

Dit plan

Uit de website www.risicokaart.nl blijkt dat zich in de omgeving van het plangebied geen inrichtingen dan wel routes bevinden met gevaarlijke stoffen. Echter, de functie die mogelijk wordt gemaakt betreft geen gevoelige functie. Het aspect externe veiligheid is daarom niet relevant.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van het plan.

4.2.6 Bedrijven en milieuzonering

Milieuzonering beperkt zich tot milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie, te weten: geluid, geur, gevaar en stof. De mate waarin de milieuaspecten gelden en waaraan de milieuocontour wordt vastgesteld, is voor elk type bedrijvigheid verschillend. De 'Vereniging van Nederlandse Gemeenten' (VNG) geeft sinds 1986 de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' uit. In deze publicatie is een lijst opgenomen met daarin de aan te houden richtafstanden tussen een gevoelige bestemming en bedrijven. Indien van deze richtafstand afgeweken wordt dient een nadere motivatie gegeven te worden waarom dat wordt gedaan.

Het zo scheiden van milieubelastende en -gevoelige functies dient twee doelen:

1. Het reeds in het ruimtelijk spoor voorkómen of zoveel mogelijk beperken van hinder en gevaar bij gevoelige functies (bijvoorbeeld woningen);
2. Het bieden van voldoende zekerheid aan de milieubelastende activiteiten (bijvoorbeeld bedrijven), zodat zij de activiteiten duurzaam, en binnen aanvaardbare voorwaarden, kunnen uitoefenen.

Dit plan

Het aspect milieuzonering is niet relevant voor het beekherstelproject. Er worden geen nieuwe gevoelige functies mogelijk gemaakt en omliggende (agrarische) bedrijven ondervinden geen beperking van hun uitbreidingsmogelijkheden.

Conclusie

Het aspect bedrijven en milieuzonering vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van het plan.

4.3 Water

Sinds 2001 is het verplicht een Watertoets bij ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren, wat als gevolg heeft dat in alle ruimtelijke plannen een zogeheten waterparagraaf moet zijn opgenomen.

De watertoets is een instrument dat er voor zorgt dat bij alle ruimtelijke plannen (landelijk én stedelijk gebied) aandacht is voor de kwaliteit en kwantiteit van water. De watertoets is verplicht voor alle overheden die waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten hebben. Normaal gesproken wordt ten behoeve van een ruimtelijke procedure de website www.dewatertoets.nl geraadpleegd. Het beekherstelproject is een initiatief van het Waterschap Vallei en Veluwe waardoor de watertoets niet noodzakelijk is.

Beleidskader

De Europese Kaderrichtlijn Water (2003)

De Europese Kaderrichtlijn Water gaat er vanuit dat water geen gewone handelswaar is, maar een erfgoed dat moet worden beschermd en verdedigd. Het hoofddoel van de richtlijn is daarop gebaseerd. De Kaderrichtlijn Water geeft het kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwater en grondwater. Dat moet ertoe leiden dat:

- aquatische ecosystemen en gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van deze ecosystemen, voor verdere achteruitgang worden behoed;
- emissies worden verbeterd; duurzaam gebruik van water wordt bevorderd op basis van bescherming van de beschikbare waterbronnen op lange termijn;
- er wordt gezorgd voor een aanzienlijke vermindering van de verontreiniging van grondwater.

Vierde Nota Waterhuishouding (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1998)

De Vierde Nota Waterhuishouding geeft het kader voor het waterbeheer voor Nederland, nu en in de toekomst. De hoofddoelstelling is "een veilig en goed bewoonbaar land en het in stand houden / versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd". Om de veerkracht van de watersystemen te vergroten dient de waterconservering en buffering te worden bevorderd en de afwenteling van (water-) problemen op naastgelegen gebieden te worden beperkt.

Waterbeleid in de 21e eeuw (2000)

De hoge waterstanden in de rivieren in 1995 en 1996 en de klimaatscenario's waarin naast de zeespiegelstijging ook meer en heviger buien worden voorspeld hebben geleid tot vernieuwde aandacht voor water. Nederland is met zijn lage ligging en hoge verstedelijkingsgraad kwetsbaar voor wateroverlast en de veiligheid is in de toekomst in het geding. Maar ook door de drogere zomers is er het risico van watertekorten en verdroging. De commissie "Waterbeheer 21e eeuw" heeft in opdracht van de regering duidelijk gemaakt dat we anders moeten omgaan met water en ruimte. Ruimte die nu beschikbaar is voor de bescherming tegen overstromingen en wateroverlast moet ten minste behouden blijven. De aanwezige ruimte mag niet sluipenderwijs verloren gaan bij de uitvoering van nieuwe projecten voor infrastructuur, woningbouw, landbouw of bedrijventerreinen.

Waterplan provincie Utrecht

Het Provinciaal Waterplan 2010-2015 is mede kader voor de wijze waarop omgegaan wordt met water in het plangebied. Het waterplan is beschreven aan de hand van een aantal thema's zoals landbouw, wateroverlast, watertekort, natte natuur, grondwaterbescherming en hoogwaterbescherming. Voor deze thema's is beschreven welke doelstellingen voor 2007 en 2015 er liggen. Hierbij is rekening gehouden met de Europese kaderrichtlijn water en het beleid.

Waterbeheer 21e eeuw (WB21)

Het thema "water als ordenend principe" loopt als een rode draad door het gehele plan. Dit houdt in dat, voordat er beslissingen worden genomen op ruimtelijk gebied, er wordt bekeken welke gevolgen die hebben voor watersystemen. Dit waterplan valt onder het regime van de nieuwe waterwet (22 dec. 2009).

Waterbeheersplan Waterschap Vallei en Eem/Veluwe

In de Waterbeheersplannen 2010 - 2015 hebben beide Waterschappen hun ambities en uitvoeringsprogramma's vastgelegd voor de periode 2010 tot en met 2015. De plannen bepalen in grote lijnen de agenda's voor de komende zes jaar. De plannen zijn mede kaderstellend voor de wijze waarop omgegaan wordt met water in de plangebieden.

Beekherstelproject

Het project betreft het graven van een meanderende beek nabij de Lunterse Beek en is op initiatief van het Waterschap Vallei en Eem. De beek krijgt een bochtig verloop, een asymmetrisch kleiner beekprofiel en de bodem wordt verhoogd. Het plan is nauw overleg met de gemeente Renswoude, de provincie Utrecht, Rijksdienst voor cultureel erfgoed, Stichting Grebbelinie, pachters en grondeigenaren besproken.

Ten behoeve van het project zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd, zoals een bodem- en grondwateronderzoek (zie paragraaf 4.2) en een hydraulische analyse.

Met dit project krijgen de beleving, de ecologische waarden en de waterafvoer een kwaliteitsimpuls.

4.4 Natuur

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet worden getoetst of er sprake is van negatieve effecten op de (mogelijke) natuurwaarden. Daartoe wordt onderscheid gemaakt in:

1. gebiedsbescherming;
2. soortenbescherming.

Ad 1: Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van gebieden. Sinds 1 oktober 2005 zijn hierin ook de bepalingen vanuit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, aangevuld met de vroegere Beschermde- en Staatsnatuurmonumenten verwerkt. In de Natuurbeschermingswet zijn de volgende gronden aangewezen en beschermd:

1. Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
2. beschermde Natuurmonumenten;
3. wetlands.

Naast deze drie soorten gebieden is er de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur ((P)EHS) die in het kader van de gebiedsbescherming van belang is. De (P)EHS is een samenhangend netwerk van belangrijke natuurgebieden in Nederland. Zij bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuwe natuurgebieden en ecologische verbindingzones. De EHS draagt bij aan het bereiken van de hoofddoelstelling van het Nederlandse natuurbeleid, namelijk: 'Natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving'. Hiertoe zijn de volgende uitgangspunten van belang:

1. vergroten: het areaal natuur uitbreiden en zorgen voor grotere aaneengesloten gebieden;
2. verbinden: natuurgebieden zoveel mogelijk met elkaar verbinden;

3. verbeteren: de omgeving zo beïnvloeden dat in natuurgebieden een zo hoog mogelijke natuurkwaliteit haalbaar is.

Ad 2: Soortenbescherming

Sinds 1 april 2002 regelt de Flora- en faunawet de bescherming van in het wild voorkomende inheemse planten en dieren: de soortenbescherming. De wet richt zich vooral op het in stand houden van populaties van soorten die bescherming behoeven. Bekeken moet worden in hoeverre ruimtelijke plannen negatieve gevolgen hebben op beschermde dier- en plantensoorten en of er compenserende of mitigerende maatregelen genomen moeten worden.

Voor de soortenbescherming geldt dat deze voor elk plangebied geldt. In elk gebied kunnen bijzondere soorten voorkomen en / of elk plangebied kan geschikt zijn voor deze soorten. Voor iedereen in Nederland geldt altijd, dus ook los van het voorliggende beoogde ruimtelijke project, dat de zorgplicht nageleefd moet worden bij het verrichten van werkzaamheden. Voor menig soort geldt dat indien deze zorgplicht nagekomen een bepaald beoogd project uitvoerbaar is.

In het kader van de soortenbescherming dient beoordeeld te worden wat via het ruimtelijke project wordt toegelaten in aanvulling op wat al mogelijk is. Zo is sloop van bebouwing of het verrichten van werken (maaien, kappen etc.) vaak ook al mogelijk zonder een ruimtelijk besluit in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Daarmee wordt voorliggend plan echter niet ontslagen van een integrale blik op het totale project: dus inclusief ingrepen die ook zonder het beoogde Wro-besluit mogelijk zijn.

Dit plan

Gebiedsbescherming

Het beekherstelprojectgebied Klein Wolfswinkel-Engelaar is in de Structuurvisie als EHS begrensd. Alleen een perceel westelijk van de Grebbelinie is op dit moment nog als Groene contour opgenomen, maar zal binnenkort ook als EHS worden begrensd. Daar waar een ontwikkeling afwijkt van het vigerende bestemmingsplan stelt de Provincie Utrecht op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening art. 4.11, dat er een toetsing moet plaats vinden. Het bestemmingsplan ter hoogte van het nieuwe landgoed Klein Wolfswinkel is in overeenstemming met de doelstelling van het beekherstelproject en heeft de bestemming natuur. Ter hoogte van landgoed Engelaar hebben de percelen nog de bestemming agrarisch in het Bestemmingsplan

Voor ruimtelijke ingrepen in de EHS moet op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening art. 4.11 nagegaan worden in hoeverre sprake zal zijn van significant negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Een nieuw project, dat de natuur significant aantast zal de Provincie geen medewerking aan verlenen, tenzij het een groot openbaar belang dient en er geen alternatieven zijn. Met mitigerende en compenserende maatregelen kunnen mogelijk negatieve effecten worden opgeheven en kan alsnog toestemming worden verleend.

Het project wordt in een 'nee-tenzij'-onderzoek beoordeeld op de effecten van de ontwikkeling op ondermeer de kwaliteit van de huidige en potentiële biotopen, de robuustheid, bijzondere soorten en verbindingen, met andere woorden het functioneren van de EHS.

Het beekherstelproject Klein Wolfswinkel_Engelaar is een project dat een positieve invloed heeft op het functioneren van de EHS omdat het invulling geeft aan de gestelde kwaliteiten van de ecologische verbindingzone langs de Lunterse beek. In het Inrichtingsbeeld Lunterse

beek hebben Provincie en Waterschap de visie neergelegd voor het beekherstel. Het project geeft hier concrete invulling aan de kwaliteiten van de beek met meer stroming over lange tijd, meandering en beekbegeleidende beplanting.

Wat betreft de kwaliteit van de huidige en potentiële biotopen is er een onderscheid te maken tussen het beekherstel in de bosgebieden en de aanleg van de nieuwe beekloop in agrarische percelen. In de bestaande bosgebieden wordt de oude beekloop hersteld, die nog volledig aanwezig is. De oude beekloop wordt uitgebaggerd. Er vindt geen bodemverstoring van de oorspronkelijke bodem plaats. Daar waar agrarische percelen aanwezig zijn zal een accoladeprofiel worden aangelegd. Het waterschap heeft hiervoor alle benodigde onderzoeken uitgevoerd.

Het beekherstelproject is erop gericht om verdroging tegen te gaan. De nieuwe beekloop wordt minder diep aangelegd dan de huidige loop. De huidige loop mag langzamerhand verlanden, maar blijft nog wel gehandhaafd om het water van de Munnikenbeek af te voeren. Hiermee kan de drooglegging van de agrarische percelen worden gegarandeerd en wordt de mindere waterkwaliteit van deze beek gescheiden.

Wat de menselijke verstoring betreft. Alleen in het noordelijk deel wordt in een klompenpad voorzien. Het bosgebied en ter hoogte van Engelaar is er geen publieke toegang.

Wat betreft de robuustheid dient beoordeeld te worden in hoeverre het project van invloed is op oppervlakteverlies, versnippering en verbinding. Gesteld kan worden dat de oppervlakte natuur in de EHS ten gevolge van dit project wordt vergroot. Er vindt geen versnippering plaats van bestaande EHS, want er wordt juist gezorgd voor een meer aaneengesloten EHS-gebied.

Ten aanzien van verstoring moet bepaald worden of het project door licht-, geluid, lawaai- en/ of trillingshinder negatieve effecten heeft op de EHS. De maatregelen van het beekherstelproject hebben geen invloed op eventuele verstoring van deze effecten

Geconcludeerd kan worden dat het project geen significant negatieve gevolgen heeft voor het functioneren van de EHS, maar juist een positief effect. Bij de uitvoering van het werk is er wel enig effect op enkele soorten. In het kader van de Flora-faunawet zijn voor deze soorten de juiste maatregelen genomen en is er ontheffing aangevraagd. Ten behoeve van het beekherstelproject zijn twee ecologische onderzoeken uitgevoerd waarbij ingegaan is op de soortenbescherming. Hier wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

Soortenbescherming

Ten behoeve van het beekherstelproject zijn twee ecologische onderzoeken uitgevoerd (zie bijlagen 3 en 4):

1. *Quickscan beschermde natuur Herinrichting Lunterse Beek Traject Klein Wolfwinkel – Engelaar;*

Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van enkele streng beschermde soorten. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan voorkomen worden dat de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten niet in het geding komt, zodat er geen overtreding plaatsvindt van verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Ffw.

Verplichte maatregelen om overtreding van de Ffw te voorkomen:

- Om negatieve effecten ten aanzien van broedvogels te voorkomen, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels. Daarbij dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van reigers dat al vroeg (januari) kan beginnen.
- Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten van vogels (buizerd en havik, zie

Figuur 2 voor locaties) kunnen voorkomen worden door de bomen met de nesten te behouden tijdens de werkzaamheden. Tevens dienen zoveel mogelijk bomen rondom de nestbomen gespaard te blijven.

- Om potentiële vliegroutes van vleermuizen te behouden, dient bij doorsnijding van twee bomenlanen nabij de Grebbelinie het aantal te kappen laanbomen beperkt te blijven. Geadviseerd wordt om de onderbreking niet groter te maken dan de onderbreking ter plaatse van de huidige beekloop. In dat geval zal de nieuwe onderbreking overbrugbaar zijn voor vleermuizen die momenteel al gebruik maken van de vliegroute.

Overige aanbevolen maatregelen:

- Geadviseerd wordt om de reigerkolonie te ontzien door de bomen met nesten zoveel mogelijk te sparen.
- Geadviseerd wordt om schade aan de vossenburcht te voorkomen door te kiezen voor een route waarbij de burcht gespaard blijft. Is dat niet mogelijk, dan gelden de volgende maatregelen:
  - Op de eerste plaats dient nader onderzoek uit te wijzen of de burcht ook een functie heeft voor das. Is dat het geval, dan is de burcht jaarrond beschermd en is voor aantasting ervan ontheffing nodig.
  - Heeft de burcht geen functie voor das, dan is eventuele aantasting ervan toegestaan. In dat geval geldt wel de zorgplicht.

Een vervolgonderzoek naar het verspreidingsbeeld van de das zal moeten worden uitgevoerd.

2. *Effecten realisatie oude meander Lunterse Beek op de aanwezige dassen.*

Aangezien een deel van het beoogde tracé pal langs een bewoonde dassenburcht zal lopen is aanvullend onderzoek uitgevoerd. Relevant voor de ruimtelijke onderbouwing is de vraag of een ontheffing van de Flora- en faunawet vereist is.

Gezien het feit dat de dassenburcht verstoord wordt waardoor dassen mogelijk (tijdelijk) een alternatieve locatie moeten zoeken betekent dat er een overtreding plaats gaat vinden van art. 11 van de Flora- en faunawet (het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren). De functionaliteit van de verblijfplaats van de das gaat dus door de werkzaamheden (tijdelijk) achteruit. Hierdoor zal een ontheffing moeten worden aangevraagd op de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet (art.75 van de Flora- en faunawet). De ontheffing is op 26 augustus 2013 aangevraagd en verleend op 3 december 2013. De ontheffing geldt vanaf deze datum tot en met 31 december 2015. Een afschrift van de ontheffing is bijgevoegd in bijlage 5.

De gunstige staat van instandhouding van de dassenpopulatie in dit gebied zal niet in het geding komen.

Conclusie

Vanuit de Flora- en faunawet is geen sprake van beperkingen mits een aantal mitigerende maatregelen wordt genomen. De ontheffing voor de Das is verleend.

4.5 Cultuurhistorie en archeologie

De modernisering van de monumentenzorg (MOMO) heeft erin geresulteerd dat per 1 januari 2012 het Besluit ruimtelijke ordening is aangepast. Met deze aanpassing is cultureel erfgoed ingebed in de ruimtelijke ordening. Het is verplicht om in ruimtelijke plannen aandacht te geven aan cultuurhistorie en de effecten van het initiatief op cultuurhistorische waarden die in het plangebied voorkomen. Daar waar nodig dient de bescherming van deze waarden te worden gewaarborgd.

Sinds 2007 is in Nederland tevens de Wet op de archeologische monumentenzorg van kracht, die de volledige implementatie van het Verdrag van Malta (1992) in de Monumentenwet (1988) betekent. Op basis van de Wet op de archeologische monumentenzorg is de overheid verplicht om bij het vaststellen van ruimtelijke plannen ook de archeologische (verwachtings)waarden bij de planvorming te betrekken.

Behalve een waardevol bodemarchief kan er ook sprake zijn waardevolle bebouwing. Het kan daarbij gaan om rijksmonumenten of gemeentelijke monumenten. Rijksmonumenten zijn beschermd op basis van de Monumentenwet (1988). Gemeentelijke monumenten zijn beschermd op basis van de gemeentelijke monumentenverordening.

Dit plan

Cultuurhistorie

Het historische stroomgebied van de Lunterse Beek wordt voor een groot deel gekenmerkt door het kampenlandschap, broek- en heideontginningen en enkele heide- en boscomplexen. Het landschap is kleinschalig doordat de smalle kavels beplant zijn. In het kampenlandschap zijn de percelen onregelmatig verkaveld, maar de heideontginningen zijn herkenbaar aan een zeer regelmatige smalle verkaveling.

Tijdens de 19e en 20e eeuw hebben grote veranderingen plaatsgevonden. De stedelijke gebieden zijn behoorlijk uitgebreid. Ten behoeve van o.a. de landbouw heeft het landschap verschillende ontwikkelingen doorgelopen. Zo heeft er ruilverkaveling en schaalvergroting plaatsgevonden, en zijn beplantingsstructuren veelal verdwenen. Er zijn nog enkele relictten van het kampenlandschap aanwezig. Het overige deel van het kampenlandschap is zeer diffuus. De heidecomplexen zijn nauwelijks meer aanwezig. Door de inrichting van de Lunterse Beek, mede in samenhang met landgoedontwikkeling kan een deel van de oude structuren weer herkenbaar gemaakt worden.

De Groeperkade behoort tot cultuurhistorisch waardevolle Grebbelinie. Het beekherstelproject voorziet een doorsnijding van de linedijk (aanleg van een duiker). Vanwege deze doorkruising is een Cultuurhistorische analyse opgesteld. Onderwerp van deze analyse is of het voorgestelde ontwerp de cultuurhistorische waarden niet aantast. Daarnaast is bekeken of de doelstellingen uit het ontwerp Luntersebeek verenigd kunnen worden met het benadrukken en/of herstellen van de cultuurhistorische waarden in het gebied. De analyse is bijgevoegd in bijlage 6. In onderstaande zijn de conclusies opgenomen uit de analyse.

De aanleg van een heul op het punt waar de Luntersebeek de Groeperkade doorsnijdt is, vanuit cultuurhistorisch opzicht, de beste optie. Waarbij de voorwaarden van de Stichting Grebbelinie onderschreven moeten worden. Dit betekent dat de heul zo sober en onopvallend mogelijk zal moeten worden uitgevoerd. De werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden voor de doorsnijding moeten archeologisch begeleid worden. Op deze wijze wordt informatie over de aanleg, opbouw en ophoging van de kade verkregen.

Het verzoek van de Stichting Grebbelinie om het plangebied uit te breiden, waardoor het beeld van de Groeperkade over een groter stuk hersteld kan worden (door verwijderen opslag, herprofilering van sloten en kade) wordt ten zeerste aangeraden.

Afsluitend kan gesteld worden dat, wanneer gekozen wordt voor de doorkruising van de Luntersebeek door de Groeperkade met een heul, het waterschap kan voldoen aan de ecologische doelstellingen, de KRW-eisen én de cultuurhistorische waarden behouden blijven. Wanneer het plangebied conform de vraag van de Stichting Grebbelinie uitgebreid wordt en een deel van de Groeperkade in ere wordt hersteld, worden de cultuurhistorische waarden door voorgesteld ontwerp zelfs versterkt.

Archeologie

Om de archeologische waarden in kaart te brengen en om te bepalen of aanvullende maatregelen nodig zijn, is een verkennend booronderzoek en slagveldonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is bijgevoegd in bijlage 7.

Uit het booronderzoek blijkt dat voor een groot deel van het plangebied geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig is. Alleen in een gebied ten westen van de Groeperkade (het holocene beekdal) wordt aangeraden de werkzaamheden onder archeologische begeleiding te laten plaats vinden (conform het protocol proefsleuven, IVO-P). Er is dus geen sprake van een vervolgonderzoek.

Slagveldonderzoek

Tijdens het archeologisch onderzoek zijn indicatoren gevonden die er mogelijk op wijzen dat sprake is van een voormalig slagveld uit de Tweede Wereldoorlog. Op basis van de resultaten van het metaaldetectieonderzoek is geadviseerd geen vervolgonderzoek door middel van metaaldetectie uit te laten voeren. De aanwezigheid van enige vondsten van het infanteriegevecht is niet uit te sluiten, maar is te weinig om verder onderzoek te legitimeren.

Conclusie

Op grond van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek zal bij werkzaamheden ten westen van de Groeperkade archeologische begeleiding moeten plaats vinden. Aanbevolen wordt ook de doorsnijding van de liniedijk (Groeperkade) archeologisch te laten begeleiden. Voor het overige vormen de aspecten cultuurhistorie en archeologie geen belemmeringen voor het beekherstelproject. Ook is geen vervolg op het slagveldonderzoek nodig.

Met betrekking tot de aanwezig cultuurhistorische waarden heeft overleg plaats gevonden met de Stichting Grebbelinie, de Monumentencommissie en de Rijksdienst voor cultureel erfgoed. Ingestemd is met de conclusies van de cultuurhistorische analyse.

4.6 Economische uitvoerbaarheid

Conform de gemeentelijke legesverordening zijn er leges verschuldigd voor onderhavige ontwikkeling. De gronden binnen het plangebied zijn in eigendom bij verschillende eigenaren maar wordt uitgevoerd op initiatief van het Waterschap. De kosten voor dit initiatief zijn dan ook volledig voor de initiatiefnemer. De beoogde ontwikkeling wordt derhalve economisch uitvoerbaar geacht.

Kostenverhaal

Er is sprake van een bouwplan volgens artikel 6.2.1. Bro, waar op basis van artikel 6.12 lid 1 Wro een exploitatieplan voor dient te worden vastgesteld. Lid 2 van dit artikel geeft echter aan dat het niet nodig is om een exploitatieplan vast te stellen wanneer het verhaal van kosten anderszins verzekerd is. In dit kader wordt een planschade overeenkomst opgesteld tussen de gemeente en de initiatiefnemer, waarmee is verzekerd dat eventuele kosten ten behoeve van planschade volledig voor rekening van de initiatiefnemer komen. In dit geval zijn de kosten dan ook anderszins verzekerd en is het dus niet nodig om een exploitatieplan vast te stellen.

Hoofdstuk 5 Conclusie

In de voorgaande hoofdstukken is beschreven wat de huidige situatie van het plangebied is en hoe deze eruit komt te zien wanneer de gewenste ontwikkeling wordt doorgevoerd.

Het beekherstelproject, waarbij sprake is van de aanleg van een meanderende beek, is getoetst aan het ruimtelijk relevante beleidskader van de diverse overheden. Daaruit is gebleken dat er geen concrete belemmeringen bestaan tegen de voorgenomen ontwikkeling. Gezien de bijzondere doeleinden van het project sluit het juist prima aan bij de ecologische en waterstaatkundige functie van het gebied. Er wordt tegemoet gekomen aan de doelstelling die voor de Lunterse Beek zijn geformuleerd in de verschillende beleidsdocumenten.

Het initiatief is tot stand gekomen in nauw overleg tussen het Waterschap, de grondeigenaren, de Rijksdienst voor cultureel erfgoed, de Stichting Grebbelinie, de gemeente Renswoude en de provincie Utrecht. Het project wordt ondersteund door de partijen aangezien er een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan de oorspronkelijke loop van de Lunterse Beek.

Vervolgens is bekeken naar de verschillende planologische en milieuaspecten. Ten aanzien van deze aspecten is geconcludeerd dat er ook van daaruit geen belemmering bestaat tegen de ontwikkeling van het plan. Wel zullen in het kader van de Flora- en faunawet mitigerende maatregelen moeten worden genomen. De grondwerkzaamheden ten westen van de Groeperkade en de doorsnijding van de Groeperkade zelf, zullen onder archeologische begeleiding plaats vinden.

Tenslotte is geconcludeerd dat de gewenste ontwikkeling ook economisch uitvoerbaar wordt geacht, doordat de kosten volledig voor de initiatiefnemer zijn en een planschadeovereenkomst wordt getekend tussen gemeente en initiatiefnemer.

Uit het voorgaande blijkt dat het beekherstelproject niet op bezwaren stuit vanuit beleid en regelgeving, planologische en milieuaspecten of economische uitvoerbaarheid. Het plan wordt dan ook geacht in zijn geheel uitvoerbaar te zijn.

Bijlagen

- Bijlage 1 Inrichtingsbeelden Lunterse Beek (los bijgevoegd)
- Bijlage 2 Verkennend bodem- en waterbodemonderzoek (los bijgevoegd)
- Bijlage 3 Quicksan beschermde natuur Herinrichting Lunterse Beek Traject Klein Wolfwinkel – Engelaar (los bijgevoegd)
- Bijlage 4 Effecten realisatie oude meander Lunterse Beek op de aanwezige dassen (los bijgevoegd)
- Bijlage 5 Ontheffing Das (los bijgevoegd)
- Bijlage 6 Cultuurhistorische analyse (los bijgevoegd)
- Bijlage 7 Verkennend booronderzoek en slagveldonderzoek (los bijgevoegd)